บทความวิจัยต้นฉบับ : ผลการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนต่อความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของบัณฑิตพยาบาล

The Results of Integrated Educational Management Using a Virtual Family System on the Persistence of Identity, Service Mind, with the Heart, Humanity of Graduated Nurse

จุรี แสนสุข* แสงดาว จันทร์ดา**และนิระมล สมตัว***
Juree Sansuk* Saengdao Janda ** and Niramol Somtua***
คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น *,**,***
Faculty of Nursing, Boromarajonani College of Nursing, Khonkaen, *,**,***
เบอร์โทรศัพท์ : 08-1717-6764 : E-mail : juree.s@bcnkk.ac.th*
วันที่รับ 4 กค. 2565; วันที่แก้ไข 12 ก.ย.2565; วันที่ตอบรับ 6 ต.ค. 2565

บทคัดย่อ

ผลการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ โดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนต่อความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของบัณฑิตพยาบาล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวบข้อมูลข้อมูลทั้งรูปแบบการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ระยะเวลาในการศึกษา กรกฎาคม 2564 – กันยายน 2564 โดยทำการศึกษาจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปี 2562 จำนวน 10 คน ปี 2563 จำนวน 10 คนผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของบัณฑิตพยาบาล จำนวน 10 คน และผู้รับบริการจำนวน 10 คน

ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนทำให้บัณฑิตมีความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ให้บริการผู้อื่นด้วยความเอาใจใส่ประดุจญาติมิตร เมตตา เอื้ออาทร ความสามารถในการปรับตัวมีทักษะในการดำเนินชีวิต ผลการจัดการศึกษาแบบบูรณาการทำให้บัณฑิตมีการแสดงออกของพฤติกรรมด้าน ความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเสียสละการทำงานเป็นทีมการสร้างสรรค์นวัตกรรม คิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร การใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง จิตอาสา มีความซื่อสัตย์ จิตสำนึกด้วยใจรัก เป็นคุณลักษณะของพลเมืองสร้างสรรค์ รู้และเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีพฤติกรรมการให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การศึกษาแบบบูรณาการ; ระบบครอบครัวเสมือน; ความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์; บัณฑิตพยาบาล

Abstract

The effect of integrated educational management using virtual family system on the persistence of identity, service mind with humanity of nursing graduated. This research was collected qualitative data by focus group discussions and in-dept interviews. Duration of study July 2021 – September 2021. The participant were 10 graduates who graduated in 2019, 10 persons in

2020, 10 supervisors and colleagues of nursing graduates and 10 service recipients. This research was focus on the integrated teaching and learning by using the virtual family system as if to make the graduates durable of the identity, service mind with humanize health care.

Results of this study revealed the durable of the identity outcomes such as, service mind with humanized care. Availability and good service features. The ability to adapt to life and work. have the characteristics of being a good citizen, self-responsibility be creative Volunteer and sacrifice. Respect human dignity and have genuine service behavior.

Keywords : Integrated education; Simulated family; Retention of Identity Psychiatric Services with a Human Heart; Graduate Nurse.

บทนำ

สถาบันพระบรมราชชนกเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพสังกัด กระทรวงสาธารณสุข เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการพยาบาล สาธารณสุข และสหเวชศาสตร์ให้มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศนโยบาย การจัดการศึกษาแก่วิทยาลัยในสังกัด เพื่อผลิตบุคลากรด้านสาธารณสุขที่ตอบสนองความต้องการของระบบสุขภาพระดับท้องถิ่นเน้นผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม มีทักษะในการประยุกต์ความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการอย่างมืออาชีพ บนพื้นฐานความเข้าใจผู้รับบริการและกำหนด อัตลักษณ์บัณฑิต “บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ รวมทั้งการบ่มเพาะคุณลักษณะมากกว่าเนื้อหาคือมุ่งสร้างคนดี[1] ปัจจุบันความคิด ความเชื่อทางการเมืองและศาสนาที่แตกต่างทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม ทำให้กระบวนการผลิตพยาบาลไม่เพียงให้มีความรู้และทักษะทางวิชาการเท่านั้น หากต้องรวมการบ่มเพาะทางจิตวิญญาณ ปัญญา ทำให้เข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางความคิดและเห็นมิติทางสังคมเชิงซ้อนเพื่อให้มีทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข[2]

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ได้ออกแบบพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านวิชาการควบคู่ไปกับการบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุข และใฝ่รู้ด้วยการพัฒนาระบบการศึกษาแบบบูรณาการภายใต้นวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือนตั้งแต่ พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 12 ปี โดยการออกแบบการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่มีความหลากหลายทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนในการพัฒนาระบบการศึกษาแบบบูรณาการภายใต้นวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือนของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น มีอาจารย์ทำหน้าที่เป็นเสมือนพ่อแม่ บุคคลากรสายสนับสนุนทำหน้าที่เป็นพี่ ป้า น้า อาและนักศึกษาถูกจัดให้คละกันทุกชั้นปีทำหน้าที่เป็นพี่และน้อง พร้อมกับมีผู้สูงอายุในชุมชนใกล้วิทยาลัยเข้ามาเป็นปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งถือเป็นรูปแบบของการออกแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เป็น การพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบในรายวิชาการพัฒนากระบวนการการคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกับทักษะการใช้สุนทรียสนทนา ในการพัฒนาผู้เรียนควบคู่ไปกับการบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรมอย่างเป็นองค์รวม

เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ ดี เก่ง และมีความสุข ผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างบุคลากรในองค์กรให้ทำหน้าที่เปรียบเสมือนสมาชิกครอบครัวเดียวกัน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข[2] ในขณะเดียวกันแนวคิดของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง (transformative education) เน้นการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนด้านความพร้อมในทักษะทางวิชาชีพ ความใฝ่รู้ทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความตระหนักรู้ในบทบาทของตนและความตระหนักในคุณค่าของตนเอง รู้จุดยืนของตนและและเรียนรู้ที่จะรู้ทันความรู้สึกของตนและของคนอื่น ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์[3]

นวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือนที่ถูกพัฒนาขึ้นโดย ดร.มกราพันธุ์ จูฑะรสก พ.ศ. 2552 ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เกิด อัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ใช้กระบวนการพัฒนานักศึกษาแบบองค์รวม ผ่านการเรียนรู้แบบบูรณาการในรายวิชาที่มุ่งเน้น การพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กิจกรรมการพัฒนานักศึกษาซึ่งเป็นการบูรณาการตามสภาพการณ์จริงของชีวิตที่มีชุมชนและวิทยาลัย เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือน เพื่อการสร้างคนที่สมบูรณ์และพร้อมที่จะให้และแบ่งปันภายใต้การใช้กระบวนการสุนทรียสนทนาเกิดคนที่มีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ผันผวนส่งผลต่อการศึกษาทางการพยาบาลที่ต้องมีการปรับตัวเพื่อผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ทักษะวิชาชีพ ทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิตเป็นสมรรถนะที่สำคัญของยุคการเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวของผู้เรียนผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่สำคัญคือสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลและคุณลักษณะบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จะสะท้อนถึงการมีความรู้คู่คุณธรรม

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการประเมินและติดตามผลการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนต่อความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของระบบบริการสุขภาพระดับท้องถิ่น และนำผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

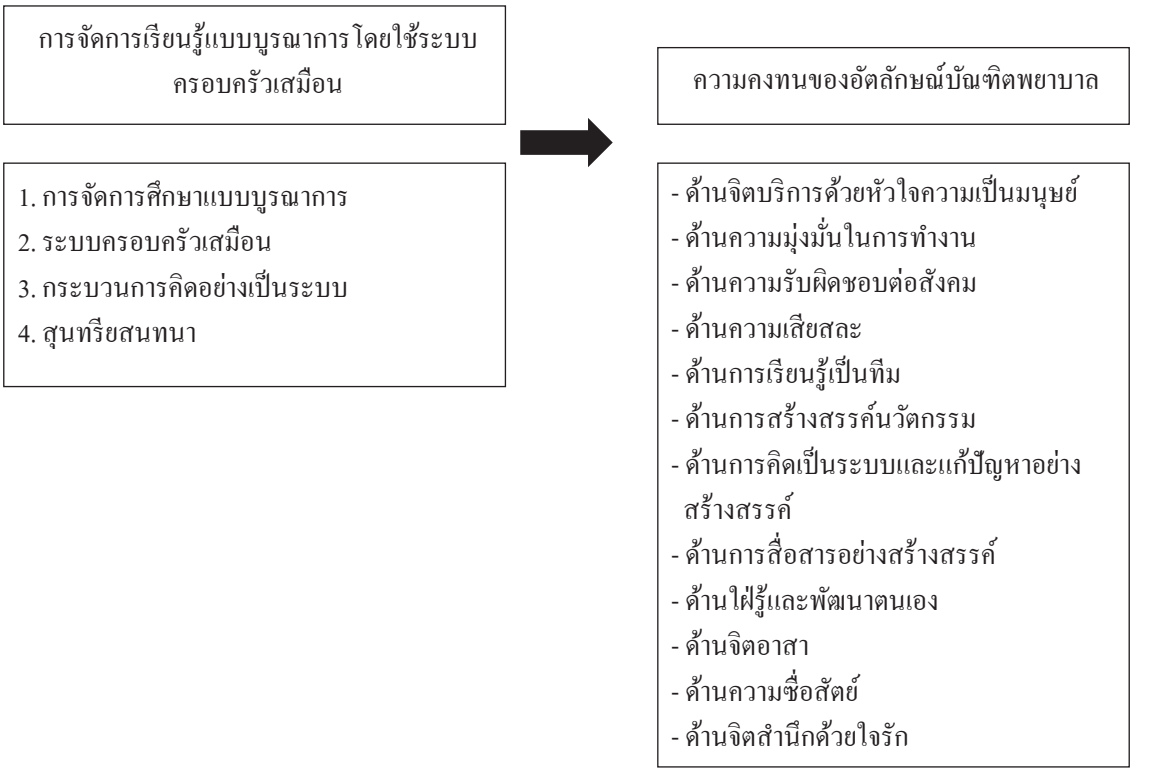
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนต่อความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพในบัณฑิตพยาบาล ผู้บังคับบัญชาและผู้รับบริการ เพื่อประเมินและติดตามผล การจัดการศึกษาแบบบูรณาการตามสภาพจริง (research evaluation) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ทั้งรูปแบบการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) ระยะเวลาดำเนินการกรกฎาคม 2564 – กันยายน 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น การจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือน

ตัวแปรตาม คือความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ โดยการศึกษาจากองค์ประกอบ คือ

1. ด้านจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์
2. ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน
3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
4. ด้านความเสียสละ
5. ด้านการเรียนรู้เป็นทีม
6. ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม
7. ด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
8. ด้านการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์
9. ด้านการใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง
10. ด้านจิตอาสา
11. ด้านความซื่อสัตย์
12. ด้านจิตสำนึกด้วยใจรัก

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. บัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาปี 2562 จำนวน 10 คน

2. บัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาปี 2563 จำนวน 10 คน

3. ผู้บังคับบัญชา/เพื่อนร่วมงาน ของบัณฑิตพยาบาล จำนวน 10 คน

4. ผู้ป่วย ญาติ ผู้รับบริการ จำนวน 10 คน

กลุ่มเป้าหมายและเกณฑ์ในการคัดเลือก

1. กลุ่มเป้าหมาย คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ดังนี้

1.1 บัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษา ปี 2562 จำนวน 10 คน ประกอบไปด้วยบัณฑิตพยาบาลจากโรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 4 คน โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 3 คน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 3 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบัณฑิตพยาบาล จำนวน 10 คน ได้ข้อมูลที่มีความอิ่มตัว

1.2 บัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษา ปี 2563 จำนวน 10 คน ประกอบไปด้วยบัณฑิตพยาบาลจากโรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 4 คน โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 3 คน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 3 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบัณฑิตพยาบาล จำนวน 10 คน ได้ข้อมูลที่มีความอิ่มตัว

1.3 ผู้บังคับบัญชา/เพื่อนร่วมงาน ของบัณฑิตพยาบาล จำนวน 10 คน เป็นตัวแทนจากโรงพยาบาลศูนย์ 4 คน โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 3 คน และจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 3 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานของบัณฑิตพยาบาล จำนวน 10 คน ได้ข้อมูลที่มีความอิ่มตัว

1.4 ผู้ป่วย ญาติ ผู้รับบริการ จำนวน 10 คน เป็นตัวแทนจากโรงพยาบาลศูนย์ 4 คน โรงพยาบาลชุมชน จำนวน 3 คน และจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 3 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ป่วย ญาติ ผู้รับบริการ จำนวน 10 คน ได้ข้อมูลที่มีความอิ่มตัว

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน และได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามกึ่งโครงสร้างเพื่อประเมินความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในบัณฑิตพยาบาลและใช้การถอดบทเรียนจากการทำ After Action Review (AAR) โดยใช้เทคนิคตะกร้า 3 ใบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาถูกเก็บให้เป็นระบบระเบียบ ให้ความหมายกับข้อมูล จัดหมวดหมู่ ความหมายของข้อมูล วิเคราะห์และสรุปรวบรวมความหมาย ก่อนวิเคราะห์มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ นั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกันหรือมีประเด็นที่สอดคล้องกันก็แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) จะเน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลต่างคนกันว่าได้ค้นพบที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งถ้าผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลทุกคนพบว่าข้อค้นพบที่ได้มามีความเหมือนกัน หรือมีประเด็นที่สอดคล้องกันก็แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 40 คน ประกอบด้วย บัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษา ปี 2562 จำนวน 10 คน บัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษา ปี 2563 จำนวน 10 คน ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานของบัณฑิตพยาบาล จำนวน 10 คน และผู้ป่วย ญาติ ผู้รับบริการ จำนวน 10 คน

1. ความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีส่วนในการบ่มเพาะให้บัณฑิตมีคุณลักษณะพร้อมที่จะให้บริการแก่ผู้อื่นด้วยความเอาใจใส่ประดุจญาติมิตร มีความเมตตา เอื้ออาทรใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้บริการตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการที่เป็นจริง โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการเป็นหลัก มีความห่วงใยและเอื้ออาทร โดยไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ และศาสนาช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกันและกัน มีความชื่นชมยินดี การวางใจเป็นกลางในการกระทำด้วยเหตุและผล แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี มีทักษะ การประยุกต์ใช้ระบบครอบครัวเสมือนใน การดำเนินชีวิต คิดว่าผู้รับบริการประดุจญาติพี่น้อง มีความรู้สึกว่าที่ทำงานเป็นเหมือนบ้าน ผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาสะท้อนให้เห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะของการบริการผู้อื่นด้วยความใส่ใจ เสียสละไม่หวังผลตอบแทนในการให้บริการ มีน้ำใจมองเห็นคุณค่าของผู้อื่นและตนเองนอกจากนี้บัณฑิตยังสะท้อนว่า “ระบบครอบครัวเสมือนในวิทยาลัยฯ ทำให้ความสัมพันธ์กับรุ่นพี่ อาจารย์และพี่ ๆ สายสนับสนุนรวมทั้งในชุมชนเปรียบเหมือนทีมเรียนรู้ทำให้บัณฑิตปรับตัวได้ดี มีความรู้สึกเหมือนเป็นเครือญาติกัน มีพื้นที่คุณธรรม พื้นที่แห่งความปลอดภัยทำให้เกิดความเชื่อมั่นไว้วางใจ”

บัณฑิตมีความพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เสมอ มีความเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอน ที่ได้จากระบบครอบครัว “เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและทำให้รู้สึกว่ามีคนช่วยสนับสนุนให้กำลังใจ แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ได้ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีการถอดบทเรียน เสนอแนะ ปรับแก้ พัฒนาให้เกิดสิ่งที่ดีงาม มีครูที่ปรึกษาคอยแนะนำ มีเพื่อนรุ่นพี่และรุ่นน้องช่วยเหลือ บรรยากาศในวิทยาลัยเหมือนบ้านมีความอบอุ่น รู้จักในการฟังคนอื่น เพราะถูกฝึกฝนการใช้กระบวนการสุนทรียสนทนาเป็นวัฒนธรรมองค์กร และส่งผลให้เกิดความใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในวิทยาลัยและนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานบริการ”

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีส่วนในการส่งเสริมและบ่มเพาะให้บัณฑิตเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงมุมมองเป็น**ความคิดแบบเติบโต** บัณฑิตสะท้อนว่า “ถ้าไม่มีวิทยาลัยคงไม่มีผมในวันนี้ เขาสอนมาเยอะเราสามารถนำมาใช้ได้เยอะตอนเรียนอยู่ยังคิดไม่ได้ ผมอธิบายไม่ถูกเลยว่า มันออกมาเป็นผมวันนี้ได้อย่างไร ที่นี่**ผมยินดีที่จะรับฝึก ยินดีสอนน้อง** มาทำงาน เราต้องโตขึ้น จะเป็นเด็กไม่ได้แล้ว” การทำงานกับการเรียนไม่เหมือนกัน “เราจะบริหารจัดการอย่างไรให้งานมีประสิทธิภาพ” ผมมาทำงานผมเปิดรับ ความรู้ใหม่ๆ ผมชอบครับ เรายิ่งรู้มาก ยิ่งเป็นสิ่งดี

2. ผลการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนต่อความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของบัณฑิตพยาบาลจากการติดตามประเมิน

หลังสำเร็จการศึกษา 1-2 ปี พบว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะดังนี้

2.1 จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

บัณฑิตมีพฤติกรรมในการบริการและแสดงออกถึงการมีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และมีคุณลักษณะพร้อมที่จะให้บริการแก่ผู้อื่นด้วยความเอาใจใส่ประดุจญาติมิตร เมตตาเอื้ออาทร ให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก ใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้บริการตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการที่เป็นจริง โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการเป็นหลัก มีความปรารถนาดีต่อกันและกัน มีความห่วงใยและเอื้ออาทร โดยไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ และศาสนาช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกันและกัน มีความชื่นชมยินดี การวางใจเป็นกลางในการกระทำด้วยเหตุและผล เสียสละแบบไม่หวังผลตอบแทน แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้มีทักษะการประยุกต์ใช้ระบบครอบครัวเสมือนในการดำเนินชีวิต คิดว่าผู้รับบริการประดุจญาติพี่น้อง มีความรู้สึกว่าที่ทำงานเป็นเหมือนครอบครัว ผู้ร่วมงานผู้บังคับบัญชาสะท้อนให้เห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะของการบริการผู้อื่นด้วยความใส่ใจ เสียสละไม่หวังผลตอบแทนใน การให้บริการ มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน จากข้อมูลที่ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตสะท้อนว่า “น้องเอาใจใส่ดูแลผู้ป่วยดี ให้ข้อมูลญาติที่ต้องเข้าเยี่ยมผู้ป่วยได้ยินเขาพูดกับญาติดีมาก” เพื่อนร่วมงานสะท้อนว่า “วันแรกนิสัยเป็นยังไงวันนี้ก็ยังเหมือนเดิม ความอ่อนน้อมถ่อมตนแม้แต่กับคนงานเค้ายังให้เกียรติ” อัธยาศัยในการให้บริการดี ผู้รับบริการคนไข้มาถามหาประจำ “คุณหมอคนหล่อ ๆ ตัวใหญ่ ๆ บ่อยู่ติ อยากมาหาเรา” คำพูดของบัณฑิตแสดงออกถึงพฤติกรรมบริการจิตบริการด้วยหัวใจแห่งความเป็นมนุษย์ “มี Case Stroke มาด้วยอาการแขนซ้ายอ่อนแรง พูดไม่ชัด ผมประเมินแล้วรีบโทรเรียกรถ ส่งตัวด่วน เพราะคิดว่าจะต้องนำส่งโรงพยาบาลให้เร็วที่สุด ไม่อยากให้ผู้ป่วยเป็นอัมพาต” “.....อยากให้เขาหายครับ แต่ก่อนจะรักษาเราต้องมีความรู้ก่อน ” แสดงออกถึงการใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องและต้องการช่วยเหลือคนไข้จากใจ วันถัดมาผู้ป่วยมาที่ รพ.สต. แล้วบอกว่าทางโรงพยาบาลเพิ่นบอกว่า ดีหลายที่ รพ.สต.ส่งตัวมาเร็ว รักษาได้ทัน ผู้ป่วยหญิงอายุประมาณ 40 ปี กล่าว “ดีเด้หนิที่คุณหมอบอกฟ่าวไป ก็เลยรักษาทัน ขอบคุณหลาย ๆ เด้อค่ะคุณหมอ” (การส่งต่อคนไข้ทันเวลาเป็นผลดี)

2.2 ความมุ่งมั่นในการทำงาน

บัณฑิตมีพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์พิจารณาอย่างรอบคอบและตัดสินใจกระทำ - ไม่ควรกระทำถูกต้องรอบคอบไตร่ตรอง ไม่เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นอดทน ทุ่มเท และอุทิศตนในการทำงานวิชาชีพมีความตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน แสดงความสนใจเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจทำงานให้สำเร็จและพยายามทำหน้าที่และปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น “น้องเป็นคนขยันรับผิดชอบงานมั่นใจในตัวเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้ารายงานแพทย์ในกลุ่มน้องใหม่พี่ให้เขาเป็นที่หนึ่งเลย มีครั้งหนึ่งมอบหมายงานให้ไปช่วยตึกไอซียูศัลยกรรมเพราะขาดคน เค้าก็รีบไปช่วยทันที ไม่ถามเราเลยซักคำว่าทำไมต้องเป็นหนู สามารถปรับตัวได้ดีมาก ไอซียูศัลยกรรมชมว่าน้องทำงานดี... อยากได้มาร่วมงานที่ตึก เวลามอบหมายงานจะทำเต็มที่”

2.3 ความรับผิดชอบต่อสังคม

การปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบ

หมายด้วยความมุ่งมั่น พยายาม อุทิศกำลังกาย กำลังใจ อย่างเต็มความสามารถไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยจนงานประสบความสำเร็จ ตรงตามเวลา บังเกิดผลดีต่อผู้อื่นและส่วนรวม ทั้งนี้รวมไปถึงการรับผิดชอบเมื่อผลงานล้มเหลว พยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรค "ไม่เห็นพฤติกรรมนั่งเล่นโทรศัพท์ระหว่างงานซึ่งแตกต่างจากคนอื่นที่เคยเห็นมา คิดว่าอีกหนึ่งปีข้างหน้าสามารถเป็นหัวหน้าเวรได้เลยการที่จะเป็นหัวหน้าเวรคือต้องมีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อยสามปี จบเฉพาะทางมาแต่คิดว่าน้องมีความสามารถ สามารถเป็นหัวหน้าเวรได้เลย" การสะท้อนจากเพื่อนร่วมงาน "เค้าเป็นคนรับผิดชอบสูงมากทำงานเร็วมีคุณภาพรอบคอบเพื่อนร่วมงานยอมรับไม่มีปัญหาทำงานเรียบร้อยสังเกตว่าเวลาไปทำความสะอาดเตียงที่เค้ารับผิดชอบข้าวของจะเก็บเรียบร้อยไม่ทิ้งของนำอะไรออกมาก็เอาไปเก็บที่เดิม"

2.4 ความเสียสละ

ปฏิบัติตนโดยอุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ด้วยความตั้งใจจริง ความเต็มใจ ไม่มีอคติ "ให้เขาทำงานนอกเวลาซึ่งน้องไม่เคยบ่นเลยถึงจะขึ้นเวรถึง 17 เวรพี่ถามก็ยังบอกว่าจะไปถึงแม้จะเป็นคนละ Field" น้องมีความเสียสละเวลานัดประชุมจะมาทุกครั้ง เมื่อทำงานยังไม่เสร็จน้องก็เสียสละในการทำงานให้เสร็จบางครั้งลงเวรตีหนึ่งตีสองเพื่อนร่วมงานสะท้อนว่า "มีความเสียสละลงเวรดึกมาประชุมไม่เคยบ่นไม่มาสายมาก่อนเวลามาเสมอมีความสม่ำเสมอ"

2.5 การเรียนรู้เป็นทีม

มีปฏิสัมพันธ์ สื่อสารเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้สุนทรียสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้งในขณะทำงานร่วมกันเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นเครือข่าย อยู่บนพื้นฐานเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้วยความเป็นเหตุเป็นผลร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจในการหาแนวทางเลือก วิธีการแก้ไขปัญหาให้บรรลุเป้าหมาย ส่งเสริมให้สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้และสามารถทำงานร่วมกันได้ "ไอซียูศัลยกรรมมีแต่คนชอบ สัมพันธภาพกับคนอื่นดีมากเค้าได้ไปทำงาน Part time ที่ศัลยกรรมตกแต่งและบางทีก็ไปตึกพิเศษ" เพื่อนร่วมงานสะท้อนว่า "เมื่อไปช่วยงานที่ตึกผู้ป่วยตึกอื่นได้รับคำชมจากตึกนั้นบอกว่าน้องทำงานดีมากอยากให้มาขึ้นโอทีที่นี่ไปด้วยกันสามคนแต่ชมน้องคนเดียว"

2.6 การสร้างสรรค์นวัตกรรม

การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆด้วยการเชื่อมโยงความคิดจากการเรียนรู้ ตั้งคำถามที่ท้าทาย นำมาทดลองทำสิ่งใหม่ๆ ทดสอบความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความรู้และมีประสบการณ์ที่หลากหลายมุมมองและหลากหลายมิติ เพื่อให้ได้มุมมองใหม่ๆ อยู่เสมอ พยายามทำให้ความคิดเป็นจริง (idea realization and innovation) มีความต้องการที่จะแสวงหาแนวทางปฏิบัติ มีความสามารถในการบริหารทรัพยากร ที่มีอยู่ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพนำนวัตกรรมสุขภาพไปใช้ในการบริการสุขภาพ ออกแบบบริการสุขภาพให้ตรงความต้องการของผู้รับบริการได้ นำผลการวิจัยที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติการพยาบาลให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ในการแสดงออกด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมการคิดต่อยอด สร้างสรรค์ยังไม่แสดงออกชัดเจนเป็นรูปธรรมสืบเนื่องจากภาระงานและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้ข้อมูลในประเด็นนี้ว่า "ยังไม่เท่าไหร่ ยังมีน้อย เขามาใหม่งานประจำก็เยอะแล้ว น้องยังไม่ได้แสดงให้เห็น จะมีบ้างที่เขาคิดต่อยอดเพื่อพัฒนางานที่ทำอยู่ เช่น เขาทำขวดน้ำเกลือในการคัดแยกขยะช่วยในเรื่อง

งาน IC … ในด้านการรักษาพยาบาลและอุปกรณ์เครื่องมือในการรักษาพยาบาล เนื่องจาก รพ.สต. มีข้อจำกัดในด้านอุปกรณ์ เขาก็ลองประยุกต์ เช่น อุปกรณ์สำหรับใช้ในห้องฉุกเฉินสำหรับการทำแผล เขาก็ประยุกต์ใช้วัสดุทดแทน ในการทำแผลตามอุปกรณ์ที่มี"

2.7 การคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

กระบวนการคิดในการแก้ปัญหา อย่างใคร่ครวญและไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ตัดสินโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจริงและหลากหลาย วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีวิธีคิดหลายแบบหลาย ๆ มิติ หาเหตุผลและมองความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นองค์รวม นำมาประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ บัณฑิตสามารถเปลี่ยนวิธีการคิด เมื่อเกิดปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องจัดการแก้ไข มีการใช้วิธีคิดหลายแบบ หาเหตุผลและใช้ข้อมูลที่หลากหลายมองความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มาเป็นฐานในการแก้ไขปัญหา กระบวนการคิดวิเคราะห์ คิดใคร่ครวญ มีทัศนคติ เจตคติ และพฤติกรรมบริการที่ดี ตอบสนองพร้อมให้บริการแก่ผู้อื่นด้วยความเอาใจใส่ บัณฑิตประเมินตนเองว่า "การเข้าเรียนในโครงการนี้ ทำให้มีความเปลี่ยนแปลงในตนเอง มีความคิดด้วยเหตุผลมากขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงานและบัณฑิตพยาบาลมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า "ระบบครอบครัวเสมือนที่ถูกบ่มเพาะมาตั้งแต่ปี 1 ซึ่งตอนนั้นก็ ยังไม่เข้าใจเวลาเข้าร่วมกิจกรรม แต่เห็นว่าช่วยฝึกความอดทน ที่จะเรียนรู้กับเพื่อน ทำให้เข้าใจตัวเอง รู้สึกขอบคุณ ระบบครอบครัวเสมือนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงทำให้เราเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง พอมาทำงานแล้ว ได้รับเสียงสะท้อนจากเพื่อนร่วมงานว่า "เป็นคนทำงานละเอียด รอบคอบ"

2.8 การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

บัณฑิตมีความสามารถใน การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ พฤติกรรมการแสดงออกด้วยการพูด อ่าน เขียน ที่มีความชัดเจน เรียบง่าย เป็นไปด้วยความสุภาพเหมาะสมและสร้างสรรค์ ผู้รับและผู้ส่งสารมีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน มีการวิเคราะห์สถานการณ์และวิเคราะห์ผู้รับสารในด้านบวก ผู้บังคับบัญชาสะท้อนมุมมองต่อบัณฑิตว่า "เขาสามารถประสานงานและสื่อสารกับคนอื่นได้ดี มีความรับผิดชอบดีมาก" บัณฑิตมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ในการปฏิบัติงานด้วยการวิเคราะห์ผู้รับสารคือตัวผู้ป่วยและญาติและตนเองในฐานะผู้ส่งสารเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการรักษาป้องกันผลกระทบจากการเจ็บป่วย "ผมคุยกับผู้ป่วยเพื่อหาสาเหตุว่าทำไมหมอไม่ได้เย็บแผลให้ผู้ป่วย ทั้ง ๆ ที่แผลควรได้รับการเย็บ จึงพบว่าคนไข้ไม่ยอมรับการรักษาเอง…จึงต้องหาวิธีการพูดเพื่อให้ผู้ป่วยยอมรักษา ผมทำแผลให้ใหม่กลัวว่าแผลจะไม่ติด อาจต้องตัดเนื้อ ก็กังวลอยู่บางวันผมไม่อยู่ดูแล เช่น เวลาผมไปอบรม (3-4 วัน) ผมก็จะกำชับพี่ๆ ช่วยถ่ายรูปส่งให้ผมดูหน่อยนะครับ ผมเป็นห่วงแผล ถ้ามันบวมแดง ต้องรีบรักษา" "ถ้าผมไม่ทำแล้วใครจะทำ สงสารเค้า" "รู้ว่าเราดูแลได้ ถ้าเราทำได้ แล้วเราไม่ทำคงเสียดาย จริง ๆ ก็เสี่ยงที่จะแผลไม่ติด ผมก็ให้ญาติมาฟังด้วย" บัณฑิตกล่าวพร้อมกับให้ดูรูปถ่ายภาพแผลในโทรศัพท์มือถือของตนเอง เป็นภาพแผลก่อนได้รับการดูแลและภายหลังจากทำแผลจนหายดีแล้ว

2.9 การใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง

การใฝ่รู้และพัฒนาตนเองเป็นการแสดงออก

ถึงมีความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านวิชาชีพทั่วไปเพื่อทันต่อสถานการณ์ นำมาพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ จากประสบการณ์ ด้วยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากปรากฏการณ์รอบตัวเพื่อให้บริการที่มีคุณภาพทันต่อสถานการณ์ การใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง

พบว่าบัณฑิตมีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอด้วย การเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอนที่ฝึกปฏิบัติในชุมชน ซึ่งชุมชนบ้านเป็ด เป็นชุมชนต้นแบบที่ได้ไปสัมผัสความเป็นชุมชนทำให้บัณฑิตได้ประสานการทำงานในชุมชนจริง ๆ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เมื่อจบไปทำงาน “ผมได้นำความรู้จากประสบการณ์จริง การอบรม Case Management การทำงานและการทำโครงการ Long term care ร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น เทศบาล ผู้บังคับบัญชาสะท้อนว่า“มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกดี เวลาไม่เข้าใจก็ถาม พยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และรับผิดชอบทำงานได้สำเร็จทุกอย่างที่มอบหมายบรรลุตาม KPI ของหน่วยงาน”

“ส่งไปอบรม CRRT ทักษะพื้นฐาน เห็นน้องเป็นคนกระตือรือร้น ก็เลยส่งไปอบรม เรื่องนี้ค่อนข้างยากและซับซ้อนเด็กจบใหม่ส่วนใหญ่จะกลัว แต่เค้าบอกว่าเค้าไม่เคยไป เค้าอยากไปก็ไปอบรมระยะสั้นหนึ่งวัน” เสียงสะท้อนจากเพื่อร่วมงาน บอกว่า “เวลามีวิชาการใหม่ ๆ เค้าอยากไปเพิ่มความรู้เค้าก็จะบอกเลยว่าเค้าขอไปอบรมเพราะอยากรู้เรื่องนี้” อยากไปอบรม งานบางอย่างที่ยังไม่มีข้อมูล แต่เขารู้จาก group line กลุ่มงานพยาบาล เขาก็อยากไป สนใจใฝ่รู้ อยากไปอบรมดี มาขออนุญาต หัวหน้า เรามอบหมายไปอบรมตามงานของเขา

2.10 จิตอาสา

จิตอาสาเป็นความสำนึกของบุคคลที่มีต่อส่วนรวมเป็นจิตที่มีความสุขจากการเป็นผู้ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

พบว่าบัณฑิตมีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความมีจิตอาสา พร้อมจะช่วยเหลือโดยไม่ร้องขอ และมองเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าการมองเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน เสียสละตนเองเพื่อส่วนรวม “เค้ามีจุดเด่นที่มีองค์ความรู้ ทักษะการทำงานมั่นใจในการทำงานทำให้พี่ ๆ ไว้ใจ เวลามีปัญหาจะถามพี่เสมอ เค้าเสียสละลงทุนตัดชุดทำงานเอง ปกติโรงพยาบาลจะแจกให้น้องใหม่ปีละสองชุดแต่ปีนี้ไม่ได้แต่น้องก็ไปตัดเอง” เสียงสะท้อนจากผู้บังคับบัญชากล่าวถึงบัณฑิต

“มีความเป็นจิตอาสา ที่ทำงานจะแบ่งหน้าที่กันทุกคน เขาจะรับผิดชอบงานรักษา ทำงานส่งเสริมงานคุ้มกันโรครวมทั้งงานอนามัยแม่และเด็ก งานเขาเยอะอยู่แล้ว ถ้าพี่ ๆ มีงานเร่งต้องส่งให้ทันและให้มาช่วยเขาก็ยินดีและเต็มใจช่วยเหลือ”

บัณฑิตมีความเต็มใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องร้องขอ ซึ่งแสดงออกถึงความมีจิตอาสา “เป็นน้องจบใหม่แต่อาสารับหน้าที่เป็นพิธีกรในงานเกษียณอายุราชการของพี่พยาบาลที่โรงพยาบาลและทำได้ดีมาก...” ผู้บังคับบัญชากล่าว

2.11 ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ เป็นการปฏิบัติตน ทางกาย วาจา ซื่อตรง มีความเป็นธรรม เคารพกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ ไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ลั่นวาจาว่าจะทำงานสิ่งใด ก็ต้องทำให้สำเร็จเป็นอย่างดี มีความจริงใจต่อทุกคน

พบว่าบัณฑิตมีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ โดยการแสดงออกในด้านการซื่อสัตย์ต่อคำพูดและการกระทำผู้บังคับบัญชาสะท้อนพฤติกรรมนี้ว่า “เขามีความซื่อสัตย์ต่อคำพูดของตนเอง เวลาที่พูดแล้วเขาจะทำได้ตามที่พูดไว้ ทำให้เป็นที่ไว้วางใจได้” มีการเคารพกฎระเบียบของหน่วยงานมาปฏิบัติงานตรงเวลา ไม่ทำผิดระเบียบ ไม่เกิดข้อร้องเรียนจากการประกอบวิชาชีพมีจรรยาบรรณวิชาชีพไม่หลอกลวง

2.12 จิตสำนึกด้วยใจรัก

จิตสำนึกด้วยใจรักเป็นจิตที่ประกอบด้วยความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีความชื่นชมยินดีในความดีที่ผู้อื่นกระทำเพื่อส่วนรวม พบว่าบัณฑิตมีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความมีจิตสำนึกด้วยใจรักมีความรักในวิชาชีพพยาบาลเพื่อนร่วมงานสะท้อนว่า “น้องบอกว่าไม่คิดจะออกจากงาน อยากทำงานและอยู่ที่นี่ไปก่อน ขนาดเงินเดือนน้อยก็จะไม่ย้ายไปโรงพยาบาลเอกชน” การมีจิตสำนึกด้วยใจรักก่อให้เกิด การแสดงออกด้วยการกระทำที่ต้องการให้ผู้รับบริการได้รับบริการที่ดีที่สุด ปรารถนาให้ผู้รับบริการหายจากโรคและมีความนิยมยินดีเมื่อผู้รับบริการได้รับการดูแลด้วยความเอาใจใส่ ผู้บังคับบัญชาให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “คนไข้เขียนชมบอกว่าประทับใจทีมงานพยาบาลและแพทย์ตึกเรา จึงได้รับรางวัลชมเชย หน่วยงานที่ให้บริการดี เมื่อ 4-5เดือนที่แล้วรางวัลนี้ผู้อำนวยการเป็นผู้มอบรางวัลให้ในเวทีประชุมประจำเดือนเพื่อเป็นการยกย่องชื่นชมและให้กำลังใจสำหรับผู้ปฏิบัติงานทุกคน” และบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบอกว่า “ไม่คิดจะลาออกเลยครับทำงานที่นี่สนุกดีครับได้ทำหลากหลายหน้าที่ ไม่เฉพาะงานรักษาพยาบาลผมได้ร่วมงานกับหน่วยงานและกระทรวงอื่นในการทำโครงการร่วมกัน สนุกครับรักในงานที่ทำคิดว่าอยากทำให้ผู้ป่วยและประชาชนในพื้นที่มีสุขภาพดี ทำแล้วมีความสุข”

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการช่วยทำให้บัณฑิตเกิดการเรียนรู้และมีการแสดงพฤติกรรมในเชิงบวกด้านจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ มีความมุ่งมั่นในการทำงานมีความรับผิดชอบต่อสังคม ความเสียสละ มีการเรียนรู้เป็นทีม มีพฤติกรรมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมมีกระบวนการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ใช้การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีความใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง อยู่ตลอดเวลา มีจิตอาสา มีความซื่อสัตย์ไม่กระทำผิดระเบียบ ไม่เกิดข้อร้องเรียนจากการประกอบวิชาชีพ มีจรรยาบรรณวิชาชีพ และจิตสำนึกด้วยใจรัก สอดคล้องกับแนวทางของสภาการพยาบาลใน การพัฒนาสมรรถนะพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลตามบทบาทวิชาชีพการพยาบาลที่มีมาตรฐาน[4]

บัณฑิตมีความพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เสมอ รูปแบบการเรียนการสอนที่ได้“เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและทำให้รู้สึกว่ามีคนช่วยสนับสนุนให้กำลังใจ แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ได้ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน มี การถอดบทเรียนเสนอแนะและพัฒนาให้เกิดสิ่งที่ดีงาม บรรยากาศในวิทยาลัยเหมือนบ้านมีความอบอุ่นและถูกฝึกฝนการใช้กระบวนการสุนทรียสนทนาในวัฒนธรรมองค์กร” สอดคล้องกับการศึกษาของ ธีราวรรณ เชื้อตาเล็ง ทำการศึกษานวัตกรรมทางการศึกษาพยาบาลแห่งยุค การเปลี่ยนแปลง พบว่าการจัดการศึกษาบูรณาการ การวิจัยและการสร้างสรรค์นวตกรรมสามารถพัฒนาทักษะ

ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในนักศึกษาได้[5] การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีส่วนในการส่งเสริมและบ่มเพาะให้บัณฑิตเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงมุมมองหรือกรอบความคิดเดิมเป็นกรอบความคิดแบบเติบโต สอดคล้องกับแนวทางการการเรียนรู้บนฐาน Growth mindset:-based Learning ของรองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล[6] บัณฑิตสะท้อนว่า “ถ้าไม่มีวิทยาลัยคงไม่มีผมในวันนี้ เขาสอนมาเยอะเราสามารถนำมาใช้ได้เยอะตอนเรียนอยู่ยังคิดไม่ได้...ผมอธิบายไม่ถูกเลยว่ามันออกมาเป็นผมวันนี้ได้อย่างไร ที่นี่ ผมยินดีที่จะรับฝึกยินดีสอนน้อง...มาทำงานเราต้องโตขึ้นจะเป็นเด็กไม่ได้แล้ว” การทำงานกับการเรียนไม่เหมือนกัน “เราจะบริหารจัดการอย่างไรให้งานมีประสิทธิภาพ”ผมมาทำงานผมเปิดรับความรู้ใหม่ๆ ผมชอบครับ เรายิ่งรู้มาก ยิ่งเป็นสิ่งดี”

การพัฒนารูปแบบเครือข่ายจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ได้มีการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก[7] วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีขอนแก่น เป็นสถาบันการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา อัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์โดยใช้ระบบครอบครัวเสมือน และจากผลการศึกษาบัณฑิตพบว่ามีความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ เพราะบริบทของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีขอนแก่น คือ มิติทางสังคมที่เล็กที่สุด ที่หล่อหลอมและขัดเกลาบุคคลให้เป็นคนดีของสังคม ที่ประกอบด้วย บุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันท์พ่อ แม่ พี่น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย มีความสัมพันธ์กันอย่างอบอุ่นและลึกซึ้ง มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ โดยทำหน้าที่ภายใต้วัฒนธรรมครอบครัวไทยในการดูแล ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดี คือ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเอื้ออาทร (caring) และมีปัญญาที่บ่งบอกถึงการเป็นคนเก่งที่สามารถคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ (systems thinking) ซึ่งหากบุคคลอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่น ร่วมมือกันทำงานอย่างเสียสละ และเต็มใจน่าจะเป็นผู้ที่มีความสุข (happiness) สามารถให้บริการและดูแลผู้อื่นดุจญาติมิตรได้ [2]

การจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือน สามารถพัฒนาอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และเกิดความคงทนของอัตลักษณ์นั้นได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดร.มกราพันธุ์ จูฑะรสก พ.ศ. 2556 ที่ศึกษาไว้ว่าการประยุกต์ใช้ระบบครอบครัวเสมือนที่มีฐานของคิดของความอบอุ่น ความมีมิตรภาพ ความมั่นคงปลอดภัย สามารถพัฒนาองค์กรการศึกษาพยาบาล เชื่อมโยงกับการพัฒนาสถานบริการ สู่การพัฒนาระบบสุขภาพของชุมชน ได้สอดคล้องกับแนวทางของสภาการพยาบาลในการกำหนดสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพที่ผู้ให้บริการด้าน การพยาบาลจะต้องมีความรู้คู่คุณธรรม[4] การพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวจึงต้องปรับให้เหมาะสมกับภูมิสังคม บริบทแต่ละพื้นที่การสร้างแนวคิด 3 ประสาน ระหว่างสถานศึกษา สถานบริการและภาคประชาชน มีแนวคิดร่วมที่เชื่อว่าผู้กระทำความดีงามเป็นผู้ให้ที่ไม่หวังผลตอบแทนคือมีจิตที่จะให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริงสอดคล้องกับการศึกษาของจุรี แสนสุข และคณะ[8] ที่ศึกษาไว้ว่าการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนต่อความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็น

มนุษย์ในบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาพบว่า จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการช่วยทำให้บัณฑิตเกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงโดยมีการแสดงออกด้าน(1)มีการคิดเป็นระบบโดยสามารถเปลี่ยนวิธีการคิด เมื่อเกิดปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องจัดการแก้ไข มีการใช้การคิดวิเคราะห์ คิดใคร่ครวญ (2) มีความสุขในการเรียนรู้พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่และมีความสุขในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (3) การใฝ่เรียนรู้มีความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ (4) มีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ [8]

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการภายใต้นวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือนสู่การพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่นพบว่าระบบครอบครัวเสมือน เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงอย่างมีคุณภาพเกิดการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในตัวของบัณฑิตเครือข่ายสถาบันการศึกษาสถานบริการและชุมชน[9] นอกจากนี้ยังมีการขยายผลการนำนวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือนไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสุขภาวะชุมชนในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครศรีธรรมราช พบว่าทั้ง 3 แห่งได้พัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนเสมือนญาติ ร่วมกันวางแนวทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม พร้อมกับดูแลประชาชนในชุมชนเป้าหมาย โดยจัดทำพันธสัญญาร่วมกับชุมชนเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับภูมิสังคม[7] โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้นวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือนในการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างวิทยาลัยและชุมชนอันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนสุขภาวะอย่างแท้จริง[10]

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

วิทยาลัยในสังกัดพระบรมราชชนก ควรศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่เน้นการพัฒนาการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาอาจารย์ผู้สอนด้วยกระบวนการโค้ช การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการแสวงหาความรู้ในพื้นที่โดยการปฏิรูปดังกล่าว ต้องทำให้ลักษณะบูรณาการไม่แยกส่วนและเน้นการพัฒนาอาจารย์เป็นแกนกลางให้ปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านทักษะการถ่ายทอดของอาจารย์หรือครูโค้ชที่ช่วยสร้างเสริมทัศนคติและการปรับกระบวนทัศน์ของผู้เรียนให้เกิดกรอบความคิดแบบเติบโต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยประเมินและติดตามเพื่อศึกษาความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาเป็นระยะเวลา 3- 5 ปี

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสมรรถนะเชิงวิชาชีพพยาบาลด้านอื่นของบัณฑิตศึกษาผลการการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนต่อคุณลักษณะบัณฑิต

2.3 ควรมีการศึกษาถึงแรงบันดาลใจภายในตัวบุคคลว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้คงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ ดังกล่าวเพื่อนำมาเพิ่มศักยภาพในการผลิตนักศึกษาของวิทยาลัย

การปกป้องสิทธิ์กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2564 โดยได้รับการสมัครใจและยินดีเข้าร่วมโครงการจากกลุ่มตัวอย่างทุกคนตามเอกสารพิทักษ์สิทธิ์ซึ่งคณะผู้วิจัยจัดทำหนังสือเอกสารพิทักษ์สิทธิ์ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัยโดยระบุว่าการให้ข้อมูลเป็นไปตามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างโดยข้อมูลทั้งหมดที่ได้จะเป็นความลับกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิตอบหรือปฏิเสธได้และเมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีตอบรับแล้วยังมีสิทธิยกเลิกการให้ข้อมูลได้โดยไม่มีข้อแม้ใดๆ และหากกลุ่มตัวอย่างมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยินดีตอบข้อสงสัยตลอดเวลาภายใต้การตรวจพิจารณารับรองจริยธรรมโครงการวิจัยได้รับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น เลขที่ IRB-BCNKK-2-2021

เอกสารอ้างอิง

[1] วิชัย วงษ์ใหญ่. การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพลักษณ์ อาร์ แอนด์ เอ็น ปริ้นท์; 2554.

[2] มกราพันธุ์ จูฑะรสก ลิลลี่ ศิริพร และอณิษฐา จูฑะรสก. การปฏิรูปการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขไทย บริบทวิทยาลัย สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์. ใน มกราพันธุ์ จูฑะรสก และอณิษฐา จูฑะรสก. (บรรณาธิการ). การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่องค์กรแห่งความสุขบนฐาน “จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ภายใต้ระบบครอบครัวเสมือน” ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา; 2556.

[3] วิจารณ์ พานิช. วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น; 2556.

[4] แผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559). นนทบุรี: สภาการพยาบาล; 2555.

[5] ธิราวรรณ เชื้อตาเล็ง. การวิจัยและพัฒนา: นวัตกรรมทางการศึกษาพยาบาลแห่งยุคการเปลี่ยนแปลง. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี 2564; 4: 26 – 38.

[6] วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. การเรียนรู้บนฐาน Growth mindset:-based Learning. กรุงเทพมหานคร:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2563.

[7] ส่งศรี กิตติรักษ์ตระกูล. การพัฒนารูปแบบเครือข่ายจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. วารสารกองการพยาบาล 2554; 38 : 16 – 30.

[8] จุรี แสนสุข นิระมล สมตัว และแสงดาว จันทร์ดา. การศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้ระบบครอบครัวเสมือนต่อความคงทนของอัตลักษณ์จิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในบัณฑิตโครงการผลิตพยาบาลชุมชน เพื่อชุมชน ของชุมชนและโดยชุมชน จังหวัดขอนแก่น. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ Journal of Nursing and Health Care 2559; 34: 140 – 46.

[9] จิราพร วรวงศ์ แสงดาว จันทร์ดา วิไลวรรณ วัฒนานนท์ และคณะ. องค์กรแห่งความสุขภายใต้วัฒนธรรมและค่านิยมร่วมที่เข้มแข็งด้านจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์. ขอนแก่น: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น; 2557.

[10] สมควร หาญพัฒนชัยกูร มกราพันธุ์ จูฑะรสกลิลลี่ ศิริพรและคณะ.การพัฒนาชุมชนสุขภาวะโดยใช้นวัตกรรมระบบครอบครัวเสมือน (หนึ่งวิทยาลัย หนึ่งชุมชน). วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข 2557; 24: 67 – 79.